

УДК: 342.5; 342.7; 342.76; 342.78; 352/353; 340.1
DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.02.22>

ПРАВОВИЙ СТАТУС ДЕПУТАТІВ МІСЦЕВИХ РАД, ПОВНОВАЖЕННЯ ЯКИХ ПЕРЕДАНІ ВІЙСЬКОВИМ АДМІНІСТРАЦІЯМ: ПРОБЛЕМИ ТЛУМАЧЕННЯ ТА ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ

Майстро Д.М.,
адвокат,

депутат Запорізької обласної ради VII, VIII скликання,
голова постійної депутатської комісії з питань місцевого самоврядування
та адміністративно-територіального устрою
Запорізької обласної ради
ORCID: 0009-0005-9632-3692
e-mail: adv.maistro@gmail.com

Максакова Р.М.,

доктор юридичних наук, професор,
в.о. завідувача кафедри конституційного,
адміністративного та трудового права
Національного університету «Запорізька політехніка»
ORCID: 0000-0002-1755-1234
e-mail: maksakovaruslana@gmail.com

Майстро Д.М., Максакова Р.М. Правовий статус депутатів місцевих рад, повноваження яких передані військовим адміністраціям: проблеми тлумачення та правозастосування.

В статті привертається увага до проблеми тлумачення і правозастосування правових норм щодо статусу депутатів обласних та районних рад, в результаті застосування до цих рад норм Закону України «Про правовий режим воєнного стану» в частині встановлених Законом повноважень парламенту приймати рішення про передачу повноважень обласних та районних рад відповідним військовим адміністраціям. В процесі правозастосування вказаних положень між виборцями, військовими адміністраціями, НАЗК (з одного боку) і депутатами обласних та районних рад (з іншого боку), - стали виникати конфлікти. Перші вимагали від депутатів виконання частини обов'язків щодо здійснення депутатами повноважень в межах виборчого округу, а також обов'язків щодо декларування перед НАЗК; а другі (депутати місцевих рад) - розділились в розумінні обсягу і змісту свого зміненого статусу на два "табори" погоджених з позицією перших і непогоджених з цією позицією. На підставі проведеного аналізу норм чинного законодавства, думок науковців, а також враховуючи зміст роз'яснень (щодо обсягу повноважень депутатів таких рад) які були надані Запорізькою обласною військовою адміністрацією та Комітетом Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування, - автори статті дійшли висновку: депутати обласних та районних рад, повноваження яких передані військовим адміністраціям, не втрачають свій статус депутатів відповідних рад. Але на період виконання повноважень ради відповідними воєнними адміністраціями їх повноваження для частини депутатів (що працювали в раді на громадських засадах) — тимчасово призупиняються повністю, а для частини депутатів (що працювала в раді на постійній основі і залишаються працювати вже під керівництвом військової адміністрації) — мають обмежений характер і визначаються розпорядженнями відповідних воєнних адміністрацій. В аспекті вирішення цього питання автори пропонують 1) повернути Верховній Раді України повноваження здійснювати офіційне тлумачення законів, 2) провести роботу над юридичними конструкціями правових норм щодо змісту і особливостей правового статусу депутатів обласних та районних рад, повноваження яких були передані військовим адміністраціям.

Ключові слова: військова адміністрація, воєнний стан, обласні ради, повноваження, правозастосування, правовий статус депутатів місцевих рад, тлумачення, юридичні конструкції.

Maistro D.M., Maksakova R.M. Legal status of local council deputies whose powers have been transferred to military administrations: problems of interpretation and enforcement.

The article draws attention to the problem of interpretation and application of legal norms regarding the status of deputies of regional and district councils, as a result of the application to these councils

of the norms of the Law of Ukraine «On the Legal Regime of Martial Law» in terms of the powers of the parliament established by the Law to make decisions on the transfer of powers of regional and district councils to the relevant military administrations. In the process of implementing the above provisions, conflicts began to arise between voters, military administrations, the National Election Commission (on the one hand) and deputies of regional and district councils (on the other hand). The first demanded that deputies fulfill some of the duties related to the exercise of powers by deputies within the electoral district, as well as the duties related to declarations to the NACP; and the second (deputies of local councils) divided themselves in understanding the scope and content of their changed status into two «camps» of those who agreed with the position of the first and those who disagreed with this position. Based on the analysis of the norms of current legislation, the opinions of scientists, as well as taking into account the content of the explanations (regarding the scope of powers of deputies of such councils) that were provided by the Zaporizhzhia Regional Military Administration and the Committee of the Verkhovna Rada of Ukraine on the Organization of State Power, Local Self-Government, Regional Development and Urban Planning, the authors of the article concluded: deputies of regional and district councils whose powers have been transferred to military administrations do not lose their status as deputies of the respective councils. But for the period of the council's powers being exercised by the relevant military administrations, their powers for some deputies (who worked in the council on a voluntary basis) are temporarily suspended completely, and for some deputies (who worked in the council on a permanent basis and continue to work under the leadership of the military administration) - they are limited in nature and are determined by orders of the relevant military administrations. In terms of resolving this issue, the authors propose 1) to return to the Verkhovna Rada of Ukraine the authority to carry out official interpretation of laws, 2) to work on legal constructions of legal norms regarding the content and features of the legal status of deputies of regional and district councils, whose powers were transferred to military administrations.

Key words: military administration, martial law, regional councils, powers, law enforcement, legal status of local council deputies, interpretation, legal constructions.

Постановка проблеми. У зв'язку із введенням в Україні воєнного стану, функціонування органів державної влади, військових адміністрацій, органів місцевого самоврядування здійснюється з особливостями, що встановлені Законом України від 12 травня 2015 року «Про правовий режим воєнного стану» [1] (далі – Закон). При цьому Закон прямо не передбачає автоматичного припинення повноважень відповідних органів місцевого самоврядування у разі утворення військових адміністрацій. Крім того, вказаний Закон передбачає, що органи місцевого самоврядування і далі здійснюють повноваження, надані їм Конституцією України, цим та іншими законами України. Відповідно до положень ч. 3 ст. 10 згаданого Закону, повноваження обласних та районних рад можуть передаватись відповідним військовим адміністраціям, а працівники виконавчого апарату такої районної та/або обласної ради можуть увільнятися від виконання посадових обов'язків. Це можливе у трьох випадках: 1) у разі утворення обласної та/або районної військової адміністрації на період дії воєнного стану та протягом 30 днів після його припинення чи скасування, 2) у разі тимчасової окупації або оточення адміністративного центру області або 3) у разі прийняття Верховною Радою України за поданням Президента України відповідного рішення. Реалізація згаданих положень Закону на практиці призвела до виявлення в чинному законодавстві прогалини, щодо визначення статусу депутатів таких рад, зокрема обсягу їх повноважень або взагалі існування у них будь-яких повноважень. А в суспільстві відсутність чіткого законодавчого регулювання та офіційного тлумачення порядку реалізації означених законодавчих положень викликало конфліктність взаємовідносин між депутатами місцевих рад та виборцями, а також між депутатами місцевих рад та органами влади (військовими адміністраціями, Національним агентством з питань запобігання корупції). Тож питання з'ясування наявності та обсягу статусу у депутатів місцевих рад, повноваження яких були передані військовим адміністраціям є актуальним питанням в сфері здійснення місцевого самоврядування в умовах воєнного стану та вирішення конфліктних ситуацій у взаємовідносинах між органами місцевого самоврядування та органами державної влади як постійними (наприклад, НАЗК), так і тимчасовими (наприклад, військові адміністрації).

Мета дослідження. На підставі аналізу існуючої практики правозастосування та позицій неофіційного тлумачення правового статусу депутатів місцевих рад, повноваження яких передані військовим адміністраціям, визначити наявність та обсяг статусу у депутатів тих місцевих рад, повноваження яких були передані військовим адміністраціям.

Стан опрацювання проблематики. В широкому аспекті питання правового статусу депутатів місцевих рад стало предметом досліджень багатьох науковців, зокрема, цьому питанню присвячені праці Болдирева С.В., Дурман О.Л., Кравченка В.В., Лабенської Л.Л., Любченко П.М., Омелько І.І.,

Назаренко С.В., Савчина М.В., Чернецької О.В., Швець А.І. та ряду інших дослідників. Загальним питанням статусу депутатів місцевих рад в умовах воєнного стану присвячені праці О.О. Кулініч, а проблему законодавчої невизначеності статусу депутатів місцевої ради в умовах передання повноважень органів місцевого самоврядування відповідній військовій адміністрації та тимчасового нездійснення повноважень місцевої ради та депутатами місцевих рад підіймали в своїх працях В.М. Божко, Д.М. Луц та Р.Ю. Куляк; ця проблема знайшла своє відображення й в аналітичному документі, підготовленому Парламентським центром й Лабораторією законодавчих ініціатив "Статус депутатів місцевих рад: реалії, проблеми та шляхи вирішення". Незважаючи на таку увагу з боку науковців до з'ясування питання змісту та обсягу статусу депутатів місцевих рад в мирний час, та їх специфіку в умовах воєнного стану — питання змісту та обсягу статусу депутатів обласних рад, повноваження яких під час дії правового режиму воєнного стану передані військовим адміністраціям кардинально протилежно тлумачать як представники юридичної науки, так і посадовці органів державної влади та місцевого самоврядування. Підтвердженням актуальності та «кричущої» проблемності означеного питання є й увага парламенту до необхідності вирішення законодавчо нерагламентованих аспектів статусу депутатів місцевих рад в умовах воєнного часу, зокрема ці питання обговорювали члени Комітету з питань організації державної влади з представниками органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та їх провідних асоціацій, експертного середовища на засіданнях круглого столу: «Закон України «Про статус депутатів місцевих рад: поточний стан, виклики воєнного часу та перспективи вдосконалення у повоєнний період» який відбувся 13 листопада 2024.

Виклад основного матеріалу. Першою областю в історії України повноваження обласної ради в якій були передані і здійснюються тепер обласною військовою адміністрацією, начальником обласної військової адміністрації стала Запорізька область. Будучи так званою "прифронтовою областю", більше ніж 70% якої є окупованою та у зв'язку з складною безпековою ситуацією що склалася в неокупованій частині Запорізької області — в організації роботи Запорізької обласної ради виникли труднощі: депутати ради не збирались на сесії (бо частина з них залишилась на окупованих територіях). Так, «Запорізька обласна рада з початку повномасштабної агресії самоусунулася від здійснення своїх повноважень та не розглянула жодного питання життєдіяльності області. У 2023 році голова облради підписала 5 розпоряджень про скликання позачергової сесії. П'ять разів жодна з них не відбулася через відсутність кворуму» [2]. Непроведення сесій ради призводило до проблем в частині функціонування комунальних закладів, вирішення кадрових питань та виконання інших функцій місцевого самоврядування. Як наслідок - повноваження Запорізької обласної ради було передано відповідній військовій адміністрації 30 березня 2024 року на підставі Постанови Верховної Ради України від 21 березня 2024 р. № 3625-ІХ "Про здійснення Запорізькою обласною військовою адміністрацією, начальником Запорізької обласної військової адміністрації повноважень, передбачених частиною третьою статті 10 та частиною третьою статті 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану»" від 21 березня 2024 року № 3625-ІХ [3].

В наукових колах прийнято вважати, що юридична конструкція правового статусу депутата місцевої ради представлена такими елементами як: 1) сутність правової природи депутатського мандата, 2) права й обов'язки (що у своїй сукупності становлять повноваження депутата місцевої ради), 3) порядок виникнення і припинення відповідних повноважень, 4) відповідальність та 5) гарантії діяльності [4, с. 5-6; 5, с. 3-4; 6, с. 96]. Мусимо констатувати, що Закон України «Про статус депутатів місцевих рад» не містить положень, які б встановлювали специфіку виконання повноважень та особливостей реалізації статусу депутатів рад у випадках передання повноважень військовим адміністраціям. Згідно з ч. 2 ст. 4 Закону повноваження депутата місцевої ради починаються з дня відкриття першої сесії відповідної ради з моменту офіційного оголошення підсумків виборів відповідною територіальною виборчою комісією і закінчуються в день відкриття першої сесії ради нового скликання, крім передбачених законом випадків дострокового припинення повноважень депутата місцевої ради або ради, до складу якої його обрано [7]. Зазначений Закон не містить положень, якими б передбачалося припинення повноважень депутатів місцевих рад в результаті передачі повноважень обласної чи районної ради відповідній воєнній адміністрації.

Щодо поділу повноважень депутатів місцевих рад традиційно, базуючись на аналізі норм Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», повноваження депутатів прийнято поділяти на 1) ті, що реалізуються депутатом місцевої ради у виборчому окрузі та 2) ті, що реалізуються у відповідній раді та її органах. Але всі ці аспекти щодо змісту статусу депутатів місцевих рад були зрозумілими для всіх до виникнення ситуації з передачею повноважень місцевих рад військовим адміністраціям. В цій ситуації, виходячи з вищенаведених законодавчих положень та теоретичних роз'яснень - слід констатувати, що статус депутати таких рад за законодавством не втратили. Але у зв'язку з тим, що рада як колегіальний орган перестала діяти, то з приводу обсягу статусу депу-

татів тих рад, повноваження яких були передані військовим адміністраціям, - думки в суспільстві стали діаметрально протилежними. А саме: одна частина вважає, що депутати втратили повноваження лише в частині діяльності їх в раді. І положення законодавства стали тлумачили на користь дієвості "часткового" повноважень депутатів рад, повноваження яких були передані військовим адміністраціям. Такої позиції, зокрема, додержується Д.М. Луц на думку якого повноваження таких депутатів "суттєво обмежуються та реалізуються, здебільшого, в межах відповідного округу", на його думку депутати Запорізької обласної ради припинили повноваження саме у межах діяльності депутата в раді, що слідує із форм діяльності депутата місцевої ради, які передбачені Законом України «Про статус депутатів місцевих рад» [8; 9].

Дотримуючись позиції "частковості" існування повноважень депутатів рад, повноваження яких передані військовим адміністраціям - органи державної влади продовжують вимагати від депутатів Запорізької обласної ради виконання окремих їх повноважень: зокрема, представники Національного агентства з питань запобігання корупції наголошують на необхідності подання депутатами Запорізької обласної ради щорічної декларації, бо за офіційною позицією НАЗК «у разі утворення військової адміністрації населених пунктів, обласної чи районної військової адміністрації депутати місцевих рад продовжують перебувати у статусі депутата міської ради і продовжують бути суб'єктами декларування, хоч і не здійснюють відповідних повноважень» [10]. Подібною позицією додержується і Запорізька обласна військова адміністрація зазначаючи, що "Закон не містить приписів, які б передбачали дострокове припинення повноважень депутата місцевої ради у зв'язку із передачею повноважень ради відповідній військовій адміністрації, тому повноваження депутатів Запорізької обласної ради на сьогодні не припинені. За приписами розділів II, III Закону статус депутата місцевої ради поєднує в собі два напрямки здійснення ним повноважень — повноваження у раді та її органах, а також у виборчому окрузі." [11]. Розуміючи так зазначені положення згадуваних законів, Запорізька обласна військова адміністрація просить враховувати цю позицію при реалізації повноважень депутатів Запорізької обласної ради. Виходить ситуація, що з позиції НАЗК та Запорізької обласної військової адміністрації депутати Запорізької обласної ради мають продовжувати виконувати частину передбачених законодавством обов'язків без існування механізмів забезпечення реалізації своїх повноважень. З позиції логіки такий підхід видається сумнівним, бо в праві не можливе існування обов'язків без відповідного взаємозв'язку з правами і навпаки. При цьому також слід мати на увазі, що ні позиція НАЗК ні позиція Запорізької обласної військової адміністрації, незважаючи на поважний офіційний статус цих органів, в плані тлумачення спірних і незрозумілих до реалізації положень законодавства не є офіційним тлумаченням. Відповідно такі позиції зазначених органів не можуть мати жодного впливу ані як джерела права, ані як спосіб тлумачення норм, які регулюють діяльність депутатів місцевих рад, ці позиції не можуть мати впливу на праворозуміння чи правову інтерпретацію норм законодавства, бо є актами довільного (неофіційного) тлумачення законодавства і не містять в собі обов'язкових до виконання приписів.

Діаметрально протилежну позицію з цього питання має Комітет Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (далі - Комітет). З позиції Комітету "...законодавчі приписи нерозривно пов'язують здійснення повноважень депутатами місцевих рад в індивідуальному порядку із функціонуванням відповідного представницького органу місцевого самоврядування в цілому." [12]. Роз'яснюючи ситуацію щодо передання повноважень обласної ради військовій адміністрації Комітет зазначає, що нездійснення повноважень передбачає можливість для ради поточного скликання (без проведення місцевих виборів) повернутися до здійснення своїх повноважень після припинення діяльності військових адміністрацій, строк повноважень яких обмежувався періодом дії воєнного стану та протягом 30 днів після його припинення чи скасування. Про таке поновлення йдеться у абзаці другому ч. 4 ст. 10 Закону «Про правовий режим воєнного стану» [1]. Норми зазначеного Закону, з позиції Комітету, не передбачають дострокового припинення повноважень місцевих рад, а лише тимчасове нездійснення ними своїх повноважень і з моменту прийняття Верховною Радою України вказаної Постанови Запорізька обласна військова адміністрація та її начальник здійснюють увесь обсяг повноважень Запорізької обласної ради, передбачених Конституцією та законами України.

Подібною думки щодо тимчасового призупинення повноважень депутатів місцевих рад додержуються й аналітики Парламентського центру та Лабораторії законодавчих ініціатив, які зазначають, що Закон України «Про правовий режим воєнного стану» запроваджує спеціальний інститут – військову адміністрацію, що є тимчасовим нездійсненням повноважень органів місцевого самоврядування (зокрема рад) з можливим поновленням їхньої діяльності. Це означає продовження існування місцевої ради, однак із тимчасовим нездійсненням виконання повноважень радою загалом та депутатами ради зокрема [13, с. 26].

Виходячи зі змісту представлених на обговорення позицій щодо окресленого нами питання резюмуємо, що, на наш погляд, позиція щодо частковості дієвості повноважень депутатів місцевих рад лише в напрямку реалізації повноважень межах виборчого округу є сумнівною. Бо якщо виходити з системного тлумачення обсягу тих повноважень, які залишилися у депутатів в окрузі, без взаємозв'язку їх реалізації з діяльністю депутата у раді - виходить така картина: за умов передачі всіх повноважень обласної ради військовій адміністрації - діяльність депутатів обласної ради в окрузі не буде мати жодних результатів. Справа в тому, що положеннями Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та Закону «Про статус депутатів місцевих рад» діяльність депутатів обласної ради в окрузі безпосередньо пов'язана з діяльністю ради в цілому. Так, в ситуації передачі повноважень ради військовій адміністрації, депутат обласної ради в окрузі зможе реалізовувати лише права, передбачені ст. 11 Закону «Про статус депутатів місцевих рад» і то не всі. Так, передбачене положеннями ч. 2 ст. 11 право на депутатський запит депутати обласних рад повноваження яких були передані військовим адміністраціям не зможуть реалізувати, тому що процедурно ст.ст. 21 і 22 зазначеного Закону депутатський запит вноситься і обговорюється лише на сесії відповідної ради, відповідь на запит і рішення по запиту також приймається на сесії. Процедура роботи депутатів з дорученнями виборців, передбачена у ст. 17 Закону також передбачає невід'ємний зв'язок з діяльністю відповідної ради, про що свідчать положення пп. 4, 5, 6, 8 та 9 ст. 17 Закону відповідно до яких встановлено, що: 1) доручення виборців, виконання яких потребує прийняття відповідною радою або її виконавчим органом рішення, фінансових або інших матеріальних витрат, доводяться депутатом місцевої ради до відома відповідної ради або її органів; 2) рада та її органи аналізують доручення виборців, дані депутатам місцевої ради, та з урахуванням матеріальних, в тому числі і фінансових, можливостей приймають відповідні рішення щодо їх реалізації. Рішення з цих питань доводяться до відома депутатів місцевої ради та територіальної громади; 3) доручення виборців враховуються при розробці планів і програм економічного та соціального розвитку відповідної території, місцевих економічних програм, складанні бюджету, а також при підготовці рішень з інших питань; 4) контроль за виконанням доручень виборців здійснюється відповідними радами, їх органами та депутатами місцевих рад. Органи, які в межах своїх повноважень забезпечують реалізацію доручень виборців, один раз на рік інформують раду про хід їх виконання; 5) депутат місцевої ради періодично інформує своїх виборців про результати розгляду радою та її виконавчими органами доручень виборців та особисту участь в організації їх виконання. Все це доводить, що повноваження депутатів місцевих рад в окрузі і в раді є нерозривними, взаємообумовленими і не можуть частково бути присутніми у депутатів. Вони або є в 100 відсотковому обсязі, або тимчасово призупиняються як то зазначено у роз'ясненнях профільного Комітету парламенту.

Означена вище позиція профільного Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування щодо обсягу статусу депутатів рад, повноваження яких передані військовим адміністраціям видається нам логічною. Але з позицією Комітету ознайомлене обмежене коло суб'єктів, вона не має статусу офіційного тлумачення. Відповідно в процесі правозастосування положень закону щодо розуміння обсягу повноважень депутатів рад при передачі повноважень відповідних рад військовим адміністраціям існують конфліктні ситуації.

Виходом з цієї суперечливої ситуації щодо однакового сприйняття та розуміння відповідних законодавчих положень мало б стати офіційне тлумачення положень закону щодо обсягу статусу депутатів таких місцевих рад. Але згідно з проведеною реформою правосуддя у 2016 році [14], з повноважень Конституційного Суду України функції офіційного тлумачення законів було вилучено, і станом на сьогодні не визначено жодного державного органу в Україні, який міг би здійснювати офіційне тлумачення законів, у тому числі положень Закону України «Про правовий режим воєнного стану», незважаючи на всі його суперечливі норми. Тому єдиним виходом для вирішення такого непорозуміння залишається внесення відповідних змін до Закону України «Про статус депутатів місцевих рад». А взагалі-то корисним було би пригадати, що до передачі повноважень офіційного тлумачення законів України Конституційному Суду України (далі — КСУ), цю функцію виконувала Верховна Рада України (далі - ВРУ). Так, п. 6 Розділу XV "Перехідні положення" Конституції України встановлено, що до створення КСУ тлумачення законів здійснює ВРУ [15]. І напевно, що після реформи правосуддя 2016 року, у зв'язку із втратою КСУ повноважень щодо офіційного тлумачення законів, треба було конституційно закріпити за ВРУ повноваження давати офіційне тлумачення законів України, бо станом на сьогодні вона має давати лише неофіційне (автентичне) тлумачення. І вирішувати ситуацію двозначного розуміння змісту законодавчих положень станом на сьогодні можна лише шляхом внесення змін до таких законів.

Ситуація ускладнюється також тим, що повноваження не всіх депутатів обласних та районних рад, на базі яких були утворено військові адміністрації, тимчасово призупинилися. Мусимо конста-

тувати, що на практиці зазначені обмеження не торкнулися тих депутатів, які працювали в радах на постійній основі, а саме: Голови, першого заступника та заступника (або заступників) відповідних рад. Так, наприклад, за Розпорядженням голови Запорізької обласної державної адміністрації, начальника обласної військової адміністрації № 4-ор від 22 травня 2024 р. «Про затвердження Тимчасового розподілу обов'язків голови Запорізької обласної ради та структурних підрозділів виконавчого апарату Запорізької обласної ради на період дії воєнного стану в Україні та протягом 30 днів після його припинення чи скасування» керівники (заступники керівників) самостійних структурних підрозділів виконавчого апарату Запорізької обласної ради зобов'язані вносити проекти розпоряджень (наказів) з питань, що входять до їх компетенції, та з інших питань за дорученням голови Запорізької обласної державної адміністрації, начальника обласної військової адміністрації, та голови Запорізької обласної ради, які належать до повноважень Запорізької обласної ради, та підписувати додатки до них. Окрім цього визначається, що проекти розпоряджень (наказів) з питань виконання повноважень Запорізької обласної ради візуються в обов'язковому порядку, окрім працівників та керівництва обласної державної адміністрації, головою Запорізької обласної ради, начальником управління юридичного забезпечення діяльності ради виконавчого апарату Запорізької обласної ради, уповноваженою особою з питань запобігання та виявлення корупції у виконавчому апараті Запорізької обласної ради, головним спеціалістом відділу фінансового моніторингу та бюджету управління з питань соціально-економічного розвитку та бюджету виконавчого апарату Запорізької обласної ради [16]. Отже, виходить, повноваження цих депутатів обласної не були тимчасово призупинені, при цьому і весь спектр повноважень, закріплений за ними положеннями Закону «Про місцеве самоврядування в Україні» вони не виконують. Тобто тут йде мова про часткове виконання ними своїх повноважень лише в тих межах і в спосіб, що передбачені не нормами Закону про місцеве самоврядування, а відповідно до розпорядження голови Запорізької обласної державної адміністрації, начальника обласної військової адміністрації на підставі п. 2 ч. 3 ст. 10 Закону «Про правовий режим воєнного стану».

Висновки. Виходячи з цього, можна дійти висновку, що депутати обласних та районних рад, повноваження яких передані військовим адміністраціям, не втрачають свій статус депутатів відповідних рад, але на період виконання повноважень ради відповідними воєнними адміністраціями їх повноваження для частини депутатів (що працювали в раді на громадських засадах) – тимчасово призупиняються повністю, а для частини депутатів (що працювала в раді на постійній основі і залишаються працювати вже під керівництвом військової адміністрації) – мають обмежений характер і визначаються розпорядженнями відповідних воєнних адміністрацій.

Наша позиція з цього питання відображає доктринальний характер тлумачення змісту правового статусу депутатів таких рад, є неофіційною, може бути піддана сумніву і не має (як ми вже в цьому переконалися) однозначного сприйняття в нашому суспільстві. В аспекті вирішення цього питання слід повернути Верховній Раді України повноваження здійснювати офіційне тлумачення законів. А виходячи з того, що в Україні після реформи правосуддя 2016 року поки що відсутній орган, який може здійснювати офіційне тлумачення законів України, вирішення цього питання можливе лише через конкретизацію законодавства і має бути в площині здійснення нашим парламентом відповідної роботи шляхом внесення змін і уточнень до Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» щодо питання особливостей статусу депутатів місцевих рад, повноваження яких передані військовим адміністраціям на період тимчасового виконання військовими адміністраціями повноважень відповідних обласних та районних рад. Для вирішення питання неузгодженості, неповноти і неточності закріплення статусу депутатів місцевих рад, повноваження яких були передані військовим адміністраціям, на рівні Законів «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про статус депутатів місцевих рад» та «Про правовий режим воєнного стану» необхідна серйозна робота над їх юридичними конструкціями. Цей напрямок має стати перспективним для подальших наукових пошуків щодо правового статусу депутатів місцевих рад в умовах воєнного стану.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 року № 389-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
2. Повноваження Запорізької облради передані Запорізькій обласній військовій адміністрації. Запорізька обласна державна адміністрація: веб-сайт. URL: <https://www.zoda.gov.ua/news/68707/povnovazhennya-zaporizkoji-oblradi-peredani-zaporizkiy-oblasniy-viyskoviy-administratsiji.html> (дата звернення: 15.12.2024).
3. Про здійснення Запорізькою обласною військовою адміністрацією, начальником Запорізької обласної військової адміністрації повноважень, передбачених частиною третьою статті 10 та частиною третьою статті 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» : Поста-

- нова Верховної Ради України від 21 березня 2024 р. № 3625-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3625-IX#Text> (дата звернення: 25.11.2024).
4. Лабенська Л.Л. Правовий статус депутатів місцевих рад : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02. К., 2004. 20 с.
 5. Чернецька О.В. Конституційно-правовий статус депутатів місцевих рад в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02. К., 2006. 16 с.
 6. Дурман О.Л. Поняття та правова характеристика статусу депутатів місцевих рад в Україні. *Вчені записки Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського. Сер. Державне управління*. 2019. Том 30 (69). № 6. С. 95–101.
 7. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України від 11 липня 2002 року № 93-IV/ Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93-15#Text> (дата звернення: 25.11.2024).
 8. Луц Д.М. Правовий статус депутатів Запорізької обласної ради в умовах воєнного стану. *Гуманітарні стандарти правових систем у сучасному світі: виклики, рішення, тенденції*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 16 травня 2024 р. С. 163–167.
 9. Луц Д.М., Куляк Р.Ю. Правовий статус депутатів місцевих рад в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 5. С. 142–145.
 10. Чи є декларантами депутати місцевих рад, замість яких функціонують військові адміністрації? Офіційний вебсайт Національного агентства з питань запобігання корупції : URL: <https://wiki.nazk.gov.ua/category/deklaruvannya/ii-sub-yekty-deklaruvannya/#post6194> (дата звернення: 06.01.2025).
 11. Відповідь Запорізької обласної військової адміністрації від 07.11.2024 р. № 20-М-1975-2 на звернення депутата Запорізької обласної ради Д. Майстра від 25.10.2024 (вхід. № 20-М-1975-2 від 28.10.2024) про надання роз'яснень щодо прав та обов'язків, якими наділений депутат Запорізької обласної ради на період здійснення Запорізькою обласною військовою адміністрацією, начальником обласної військової адміністрації повноважень, передбачених ч. 3 ст. 10 та ч. 3 ст. 15 Закону «Про правовий режим воєнного стану».
 12. Відповідь Комітета Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування від 05.12.2024 на депутатське звернення Майстра Д.М. щодо надання роз'яснень законодавства стосовно обсягу повноважень депутатів Запорізької обласної ради в умовах здійснення Запорізькою обласною військовою адміністрацією, начальником Запорізької обласної військової адміністрації повноважень, передбачених ч. 3 ст. 10 та ч. 3 ст. 15 Закону «Про правовий режим воєнного стану».
 13. Статус депутатів місцевих рад: реалії, проблеми та шляхи вирішення: аналітичний документ в рамках проєкту «Парламентська підзвітність сектору безпеки в Україні» (PASS Ukraine) / Parliamentary Centre та Лабораторія законодавчих ініціатив: 2024, 70 с. URL: https://parlament.org.ua/wp-content/uploads/2025/02/ali_analyticalpaper_status_of_local_coun.pdf.
 14. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя): Закон України від 2 червня 2016 року № 1401-VIII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1401-19#n2> (дата звернення: 06.01.2025).
 15. Конституція України: Закон України 28 червня 1996 року. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 06.01.2025).
 16. Про затвердження Тимчасового розподілу обов'язків голови Запорізької обласної ради та структурних підрозділів виконавчого апарату Запорізької обласної ради на період дії воєнного стану в Україні та протягом 30 днів після його припинення чи скасування : Розпорядження голови Запорізької обласної державної адміністрації, начальника обласної військової адміністрації № 4-ор від 22 травня 2024 р. URL: https://www.zoda.gov.ua/files/WP_Article_File/original/000215/215865.pdf (дата звернення: 30.05.2024).